

OPRAVDOVÝ
KREŠTĀN
 POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TÝŽDENNÍK.
 LUDOVÁ PRÍLOHA „SLOVENSKÝCH NOVÍN“.

<i>Predplatná cena:</i>		Vychodí každú nedeľu.	<i>Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti, VI. okr., Aradi-utca 14.</i>
Na celý rok	2 zl. — kr.	Zodpovedný redaktor a vydavateľ: VIKTOR HORNÝÁNSZKY.	Sem sa majú posielat predplatky a dopisy. Nevyplatené listy sa neprijímajú.
Na pol roka	1 „ — „		
Na štvrtý roka	— 50 „		
Jednotlivé číslo 8 kr.			

Nerozum či zlomyseľnosť?

Ťažké, povážlivé časy žijeme. Vlastná, smutná skúsenosť a takmer každodenné desné zprávy o prívaloch, búrkach, ľadovcoch, víchroch a iných elementárnych pohromách presvedčujú nás o tom,

našej vytrvalosti a neobyčajnej skromnosti, ktorú ľahko i s máličkom uspokojíť možno. K dovŕšeniu neprajných pomerov kraja naše ešte aj epidemickým neuhom rožného statku navštívené

Rybári na brehu Tisy.

že ideme neistej, trápnej budúcnosti v ústrety s veľkou obavou a malou nádejou.

Krajina naša je agrárna, hospodárska. My najviac z výnosu pôdy, z výrobkov roľníctva a zo s ním spojených odvetví gazdovania žijeme a trváme. No a výdatnej, prajnej žatvy sme, aspoň my horniaci, dávno, od mnohých rokov nemali, ba spokojní sme boli a tešili sme sa už aj strednej úrode. Živorili sme v úfnosti a dôvere na lepšie, priaznivejšie časy pri nevšednej sporivosti, známej

boly natoľko, že pohroma táto v jej následkoch nielen peňažné zásoby jednotlivcov, ale aj úver všetkých viac-menej vyčerpala.

Tohoročná jar tiež nebola priaznivá; po dlhotrvajúcej krutej zime neskoro sa započala. S biednym statkom, v potu tváre, pri neunavnom usilovaní sa a s napnutím všetkých síl podarilo sa nám jarné sejby dokončiť, a srdce naše začiatkom leta radostnou nádejou kojil sa začalo, lebo ved úrody sa mimoriadne krásnymi ukazovali.

Ale, človek mieni, Pán Boh mení! Nádeje naše skoro začaly klesať, a aj do konca uvädly. Prišly povichrice, ľadovce, prietrže oblakov, a naše poľné raje mnoho zkazy utrpely. Ešte sme len vždy dúfali, a bárs aj neskoršie, než po iné roky, s chufou pribrali sme sa do žatvy, do kosby. Tu sa zhrnulo na nás ťažké nešťastie v podobe ustavičných lejákov, takmer každodenných dážďov, a obilie naše, výživa naša, v krížoch, kozlíkoch, kopách a v snopoch i riadkoch moklo, vypršalo a poriadlo; zemiaky ale hnilobou takmer bez výnimky vyšly na vnivoč. Bieda, hlad nás očakáva, — trnieme!

Dobry, bohabojny ľud náš ale je nehodami nie všedne otužený. On i proti pohromám živlov dľa možnosti neohrozene bojuje. Akonáhle len slnko blisne a vetrik obilie len koľko-toľko obuší, na spôsob mravencov hrnú sa húfy roľníkov našich s čeladou ratovať, čo sa ešte oratovať dá. Kde len aká zdravá ruka sa najde, každá má dosť práce dňom i nocou. Nepremeškáme hodiny, ba ani minúty, bo by to bola neopraviteľná chyba.

V takýchto okolnosťach, v tak trudných chvíľach a pri podobných nehodách jedine nezlomná dôvera v Pána Boha, vytrvalá a napnutá práca, zvlášte ale neunavná *vzájomná* podpora môže nám pomôcť. Ba aj následkom nevyhnutelnej biedy len tak nám bude možno vyhnúť, osten nedostatku len tak budeme môcť otupiť, jestli nás úplná svornosť a činná láska v jeden vzájomný celok spájať bude. Ináč, beda nám!

A preda, žiaľbohu, čo vidíme, čo zkusujeme každodenne? S bôľom, nevoľou i opovržením pozorujeme, že dávna naša shoda, že známa naša pokojná spojitost nesvedomitou rukou podrývaná tratí sa začína. S oprávneným rozhorčením badáme, že tí, ktorí súcít s ľudom, priateľstvo k nemu a starost o neho privlastňovať si osmelujú, že tí novopečení oblažovatelia ľudu, tí smutného chýru vodcovia ľudovej strany základy pokojného spoluzitia občanov všemožne a ošemetne podrývajú; že svár a rozbroj vzbudzujú; že prikázania viery o láske k bližným nohami šliapu, a že ešte i teraz, keď svetu každý okamih nepreplatiteľným, nenahraditeľným je, kde len možno daromné schôdzky usporiadajú a ten ubiedený ľud, ktorý ani oddychu nemá, ktorému k výkupnej práci nedostáva sa času, sľubami, hrozbami k návšteve týchto shromaždení vábí i núti, nedoprajúc mu ani nedelného odpočinku.

Robia to z nerozumu, či zo zlomyseľnosti? Ťažko uhádnuť, možno že z obydvoch. Ale buďsi nerozum alebo zlomyseľnosť, do nekonečna trpeť to nemožno, ba ani neradno.

Chránime a bránime ľud od telesného zla a od všetkých iných nehôd, práve tak ho mu-

síme aj od morálnej zpusťlosti ostrihať, do ktorej ho vedie zaslepená zášť prepiatych fanatikov. Požaduje to oprávnená sebaobrana, a núti k tomu občianska a vlastenecká povinnosť. Pravda, pevne veríme, že blbštvá ľudovej strany, že bezzákladná táto pochabosť preto, že pravdy v sebe nemá, časom a síce o krátky čas, sama od seba zanikne; ale preto, že besný pes raz svojou chorobou padne; že príval časom i sám od seba odtečie a požiar konečne voľakedy preda uhasne; preto nebrániť sa proti všetkému tomu, nedalo by sa ospravedlniť. Nadužívaná trpelivosť musí mať tiež svoje hranice. My obranu čakáme, my ochranu žiadame. Sloboda nám je nadovšetko, ale bezuzdnosť nenie slobodou. Dobrosrdečný, často ale i ľahkoverný ľud horňouhorských kráľov neslobodno ľahkovážne za korisť vydať nesvedomitým agitátorom, aby sme neskôr shovievavosť, nedbanlivosť svoju oplakávať nemuseli. Povinnosťou každého vlastenca je a nech aj bude, zaujať miesto v ochrannom boji, podvrátiť bludy ľudarmi hlásané, a poučiť od rokov balamútený ľud o pravde. Kto váha, kto sa zbabele utiahne stane sa spoluvinnikom tamtych.

Slovo k rodákam.

Chybnou, záhubnou cestou kráčame. Brat s bratom, otec so synom, ba už aj manželka s manželom namiesto v potrebnej svornosti, jednote a shode, vo sváre a rozbroji sa nachodia, v nevďačnom, neodôvodnenom boji sily svoje, k lepšiemu potrebné, utrácajú, a vedome i nevedome na spoločnom úpadku pracujú. Škoda, večná škoda nás, i beda tým, z ktorých pohoršenie toto pochodí, ktorí v týchto ťažkých povážlivých časoch na miesto úprimnej jednoty rôznice a trenice zapríčiňujú. Velikú zodpovednosť berie dnes na seba ten, kto nerozvážene, ľahkomyselne alebo práve zlovoľne náruživosťi zobúdzá bez toho, aby mal pevnú záruku takej moci, akou by potom tieže v ich divokej rozčulenosti skrotiť vedel.

Pričinou desnej rozorvanosti našich politických pomerov a hlavnou vinou hranice boriacich rozdrážeností je predovšetkým to, že — žiaľbohu — úplne chybuje nám oná múdra trpelivosť, rozumná miernosť a obozretná taktičnosť, ktoré majú politične zralé a ustavične činné národy, a bez ktorých účinkovanie na verejnom poli nielen že blahonosným byť nemôže, ale sa ani len myslieť nedá.

Upodozrievame, haníme jedni druhých bez toho, aby sme si aspoň čistotu našich zámerov vzájomne uznali; aspoň úprimnú vôľu a sľachetné snahy jedni u druhých predpokladali; a bez toho, aby sme obišť sa nedajúce jednotlivé chyby omyly a poklesky tak ako sa patrí, v istej miere

slabosti a krehkosti ľudskej pripísali. Tak ďaleko sme zašli, že všade a u každého podlé úmysly predpokladáme, a keď to tak mať chceme, také aj nachádzame, hotoví sú bez rozmyšľania volať na spoluobčanov inej mienky: ukrižuj!

Zabúdame na našu spoločnú škodu, že bárs sme aj na mnohé strany a to často i ostro roztriedení, predsa sme synovia jednej vlasti, ktorí v politickom živote môžu byť rozhodní, možno aj nesmierliví *protivníci* medzi sebou, nikdy ale nemôžu a nesmú byť *nepriatelmi*.

Kam nás to zavedie, kam príjeme touto chybnou cestou? Do vlastnej spoločnej záhuby, a do posmechu pred ostatným vzdelaným svetom. Veď dľa vlastných, vzájomne roztrubovaných úsudkov, u nás v celej krajine takmer ani jedného statočného človeka sa nenachodí, toľko upodozrievania kydáme so dňa na deň jedni na druhých. Že sa hryzieme, to by ešte ušlo, ale že v zaslepenej nárúživosti veškerú úctu nohama šliapeme, že všetok morálny kredit si ničíme, to je neodpustiteľný nerozum.

A preto svrchovaný čas je už, aby sme ustali v tomto záhubnom, nespravodlivom a mrzkom pokračovaní. Uctíme sa na vzájom. Bojujme z presvedčenia a za presvedčenie naše vytrvale, ale hľadme sa, kde možno, aj dorozumeť k spoločnému všeobecnému prospechu, ku cti a blahu vlasti. Robme rozdiel medzi milnou snahou a medzi podlou zlomyseľnosťou. Pokračujme vždy a všade vecne, pri tom ale trpelive a mierne, aby sme na poli verejného života, keď sa aj úplne nedorozumieme, aspoň ta prišli, že si jeden druhému veriť smieme.

K účelu tomuto predovšetkým potrebné je to, aby sme zábery a ciele naše čisto a jasne, otvorene a úprimne sdelovali. Aby sme lojálne a len čestnou zbraňou bojovali. Aby sme u ľudu osvetu šírili, dobré mravy budili a pestovali. Aby sme jedine čestné pokračovanie vzbudzovali; nie ale ten úbohý ľud jedine za osožný prostriedok ku sobeckým chůfkam nadužívajúc, ho zdivočovali, kazili a tak na jeho hmotnej i duševnej záhube pracovali.

Rozumný a statočný politik nebúri, lež tíši. Nedráždi, ale krotí. Nezvádza, nenavádza a nezavádza, ale poučuje. Zásady svoje pod opravdovým vlastným názvom hlása a varuje sa všemožne toho, aby všeobecnými úľubnými názvami ľahkoverných a menej schopných oslnil, oslepil a ománil. Stručnosť a pravdivosť je a má byť jeho heslom.

Takto by mali pokračovať s nami, rodáci moji, ale, bohužiaľ, od toho sme u nás ešte ďaleko. Preto, aby sme nebodaj zavedení neboli, prizreme sa stránkam hlbšie do očí, ktoré bez hlbšieho, obšírnejšieho, stručnejšieho a podrobnej-

šieho označenia a vysvetlenia svojich zámerov, cieľov a úmyslov, bez obznámenia použij zamýšľaných prostriedkov a spôsobov: veľikými, omamujúcimi, ale pritom veľmi *všeobecnými* názvami sa honosia, a tak, dľa dosavadnej zkušnosti, hlotu a prázdnotu svoju vypožičanou rúskou zakrývajú. Sú to pred nedávnym povstala «ľudová strana» a od rokov jestvujúca «národná strana».

Krásne, významné sú to dva názvy, lenže sú neúprimné a nezaslúžené. Viac, o mnoho viac ony znamenajú a v sebe obsahujú, ako to prívrženci týchto strán za svoje politické heslo, za svoj účel účinkovania si vytkli, a ako by to vôbec aj uskutočnené byť mohlo.

I pri knihách a vôbec literárnych dielach mnoho závisí od názvu. A preto musíme uznať kortešskú schopnosť Zichovského a svätomartinského tábora, že tak mnohosľubné názvy vynajst si vedeli. Následkom podareného figľu sadli im mnohí na lep, a mnohí podnes nevedia, že sú zavedení, ošudení. Aby sa z príčiny nedorozumenia dobrý a dôverlivý ľud náš balamútiť nedal, v nasledovnom rozjímaní našom predstavíme obšírnejší a opravdový obraz týchto strán, a vykážeme, že ony na názov «ľudovej» a «národnej» strany žiadneho práva a žiadneho základu, ba ani zdánlivej príčiny nemajú. *Pravdomil.*

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Koniec fúsie. S časom na čas vyskytly sa chýry, že sa národná strana spojí, lepšie povedano vlejše do liberálnej strany. Mienku túto zdala sa podporovať aj tá okolnosť, že gróf Albert Apponyi už od dlhších čias choval sa veľmi zdržanlivo.

Najnovšie osvedčil sa aj vodca národnej strany gróf Albert Apponyi a osvedčením svojim zahnal všetky nádeje na fúziu národnej strany s liberálnou.

Minulú nedeľu držal gróf Eugen Zichy v Ipolyságu (Šahy) programnú reč, po ktorej ozval sa gróf Albert Apponyi. Apponyi hromžil najprv na vládu, vyhadzoval jej násilenstvo na oči a prorokoval, že pri budúcich voľbách použije delá a bajonety ku utlačeniu slobodného vyjadrenia mienky. V oči tomuto „násilenstvu“ Apponyi ohlasuje boj na celej čiare a vyzýva krajinu, aby myšlienku na fúziu odmrštila. Ohľadom cirkevnej politiky vyslovil sa v tom smysle, že nenie za revisiu, nemá to ale za zlé nikomu, ak je protivnej mienky.

Nuž ľahko pánu grófovi Albertovi Apponymu odmrštit' fúziu s vládnu stranou, keď ho nikto nevyzval ku spojeniu sa. Vládna strana aj bez pomoci národnej strany povedie záležitosti krajiny.

Zasedania snemu. Snemovňa vyslancov vybaviac návrh zákona o trestnom pokračovaní, najbližšie za-

čiatkom októbra začne pojednávať krajinový rozpočet na budúci rok; do tých čias budú zväčša len formálne zasadnutia.

Snemovňa veľmožov drží 19. septembra prvé zasadnutie po letných prázdninách. Na tomto zasadnutí bude pojednávaný návrh zákona o trestnom pokračovaní. Návrh zákona o kuriálnom súdnetve vo volebných záležitostiach príde len pozdejšie na petras.

Gróf Ferdinand Zichy a cirkevno-politické zákony. Gróf Ferdinand Zichy na ľudovom shromaždení vydržianom v Dráva-Vásárhelyi obľadom cirkevno-politických zákonov vyslovil sa v tom smysle, že si žiada síce revisiu zákonov týchto, pokiaľ sú ale zákony tieto v platnosti, s účtu sa korí pred nimi.

Takto vodca ľudovej strany. A čo „Kreštan?“ Časopis tento aj na ďalej nazýva matrikárov opleckármí, a iné hanobné názvy im dáva. Nuž či je to v účte držanie platného zákona? či je to nie búrenie proti sankcionovanému zákonu?

Krajinští vyslanci ustávajú v práci. Na zasadnutí snemovne zastupiteľov dňa 12. nebolo prítomné ani 100 vyslancov, tak že snem nemohol rozhodovať.

Táto okolnosť smutné svetlo hádže na svedomitú pilnosť pánov vyslancov, ktorí takto zameškávajú zasadania snemu.

Slávnostné otvorenie Železnej brány prevedie sa 27-ho septembra. Toto veľkolepé dielo, ktoré z pverenia Európy Uhorsko previedlo, bude dôstojne otvorené. Prítomní budú traja králi, asíce: náš, rumunský a srbský. Ďalej prítomní budú skoro všetci najvyšší hodnostári jak rakúski tak aj uhorskí, zastúpený bude uhorský snem, právomocnosti a vojsko. Účasť budú brať na slávnostiach aj rumunskí a srbskí najvyšší úradníci.

Grofova Szaparyho strana vydržievala v stredu večer zasadnutie, na ktorom rozhodla, že nebude fusionovať s vládou stranou, len že aj naďalej podrží terajšie stanovisko a že čo samostatná strana pôjde do boja volebného.

Útok na cára. Anglickej polícii pošťastilo sa odokryť v Belgicku rozsiahlu zákernícku bandu, ktorá chcela na cárov život atentát spraviť, keď bude v Anglicku meskať. Policia našla veľké množstvo dynamitu a borabí.

Z Turecka. V Turecku, zvlášte ale v hlavnom meste jeho, v Konštantinopoli panuje ohromný strach. Tento veľký strach zapríčinily anglické časopisy, ktoré celkom otvorene hlásajú, že je už tu čas, aby Turci boli z Európy vyhnaní.

V Konštantinopoli žijúci Arménčania začínajú sa tiež zase lybať, takže možno najbližšie očakávať nové krveprehlievanie v meste tomto.

KRAJINSKÝ SNEM.

Pojednávanie návrhu zákona o trestnom pokračovaní dokončilo sa nad očakávanie rýchle.

Podrobné pojednávanie začalo sa 9. tohoto mesiaca a 11-ho bol už celý návrh aj podrobne prijatý.

9. septembra. Pri podrobnom pojednávaní zašlo sa k 140-temu paragrafu. Na pojednávaní súčasťnilo sa viac vyslancov, ktorí zadávali viac-menej vážne opravy, snem opravy zväčša prijal. Zo zadaných oprav najväčnejší je návrh Ľudvika Méreyho, ktorý žiadal, aby v zákone bolo povedané, že súdna stolica povinná je obžalovanému výrok aj v jeho materinskej reči vysvetliť. Vláda aj tento návrh prijala.

10. a 11. septembra. Na týchto dvoch zasadnutiach bolo pojednávanie návrhu zákona dokončené. Po ukončení pojednávania Kornél Visontai upozornil ministra pravosúdia, aby sudcovia nosili úradné rúcho, čo by len pozdvihlo úctu naproti súdom a zákonom.

12. septembra. Dneskajšie zasadnutie bolo viac len formálne. Pojednávaná bola záležitosť baróna Fridricha Podmaniczského, ktorého Peter Kassics, ministeriálny radca na odpočinku zažaloval pre uráženie na cti. Patričný odbor narádzal, aby Podmaniczky bol súdu vydatý, snem ale na návrh Polónyiho Podmaniczského nevydal, lebo menovaný urážlivé slovo povedal na zasadnutí liberálneho klubu čo predseda jeho.

Na konci zasadnutia interpelloval vládu Koloman Thaly v záležitosti konferencie, ktorá sa bude vydržiavať v Dražďanoch asíce v otázke kanálu, kopáť sa majúceho medzi Dunajom a Oderou.

Čo chce ľudová strana?

Pod týmto názvom vydala minulého roku na tisíce knižočíek jedna budapeštianska tlačiareň. Knižočky tieto boly po celom Horňo-Uhorsku rozposlané v hojnóm počte po farách, z kadiaľ zas po kútoch slovenských dedín zdarma boly rozdávané. Kňazia v kázňach vysvetľovali obsah týchto knižočíek; sľubovali odpustky tým, ktorí tie knižočky pilne budú čítať a nebo všetkým, ktorí dľa ich učenia kráčať budú, — peklo ale zas tým, ktorí ich zásady si neosvoja.

Náš ľud slovenský, ktorý už dostáva chuť k čítaniu, ufajúc sa, že snáď tieto knižočky skutočne obsahujú niečo telu i duši osožného, vďačne ich prijal. Ale jako prečítal počiatok, mrštil nejedon knižku o zem, lebo veď sa ufal, že sa snáď poučí z nej asíce: roľník zodpovednejšiemu obrábaniu poľa; remeselník ľahšiemu odpredaju výrobku; kupec zaopatrovaniu hojnejšieho počtu odberateľov; furman ľacnému zhotoveniu kolomaže; organista organovaniu bez ľahania mechov; rychtár panovaniu bez zodpovednosti; krémár hojnému trženiu bez predávania nápojov, atď. atď. no a veľká čiastka ľudu ufala sa poučiť, jako prijde do neba bez modlitby a chodenia do kostola. No a prečo by ľud nebol to ufal? Veď kňazia s kancelov ohlasovali: ešte ste nikdy krajšieho, lepšieho, poučnejšieho nečítali; tomu duch svätý šeptal, čo má písať, nemeškajte a čítajte!

Ľud teda čítal, čítal o dušu ale vyznal hneď nejeden ostrovtipnejší roľník, že celá kniha nenie nič iné, len to najväčšie hlupstvo; ba nielen hlupstvo ale schválna lož, ktorou chcú pokojný ľud o pokoj pripraviť; nesvornosť, nenávisť medzi ľuď rozosiatať. A či je nie tak? Pohliadnite sa po obciach našich hornouhorských jako trenice povstaly medzi ľuďom? Jaká nenávisť, jako pomsta! Tam kde ľudia vždy v pokoji žili, o nená-

visti, o pomste nič neslýchali, tam občania rozdvojení zazerajú jedon na druhého sta hieny.

Kňazia miesto pobožnosti, vysvetľujú hlúpe, poburujúce zásady Iudovej strany; vykrikujú pomstu na každého, ktorý ich kroky neschvaľuje. A čo nato veriaci? Nevedia čo robiť, a nakoľko každý človek už od prírody viac je náchylný k zlému než k dobrému, veria slovám poburujúcim, robia dľa učenia kňazov. Kňazia toto pripisujú všetko tým nábožensko-politickým zákonom. Teda keď kňazia miesto kázne búria ľudí, učia nenávisť, podávajú prostriedky pomsty do rúk veriacich, ľudia teda naozaj to začnú tým novým zákonom pripisovať.

Prečo ale toto všetko robia kňazia? Keď voľaják mladík sa chce ženit, a jak sa niekedy bol prebrel proti farárovi, mal ho v rukách pri ženbe; vtedy sa pomstil na ňom, vtedy si ho použil, jako len chce. Sužovaný mladík vďačne aj trojnásobne zaplatil sobášnu štólu, len žeby sa už raz oslobodil. Asnáď neveríte, že bolo tak? Koľko ráz farár sa vyhrážal mládencom s kancľa: „počkaj, prídeš ho na sobáš!“

Toto bolo riadne remeslo všetkých tých nesvedomitých kňazov, ktorí dnes tak proti tým novým zákonom búria. Tí opravdoví kňazia, ktorí svoj úrad za opravdu božský pokladali, aj dnes plnia svoje povinnosti dľa príkazu Kristovho; miesto politiky hlásajú pokoj a svornosť; miesto poburovania učia lásku kresťanskú, lásku Kristovu. Vznesený úrad kňazský pochádza od Boha nie od ľudí; nehoden kňazom byť ten, kto tento úrad nevie tak zastáť, jako to povolanie jeho vyžaduje. S politikou Iudovej strany, ani jeden kňaz svoj úrad nepovýši, lež ho do blata pošliape.

Tedy farári (ktorých sa netýka, nech neberú na seba, lebo výnimkám česť, ucta) naučení boli k panovaniu a moc ich týmito novými zákonami utrpela. Toto je tá jediná a najväčšia príčina, že sú s novými zákonami nie spokojní. Viďme jako je to teraz.

Je civilne (občianske) manželstvo; kňazia hovoria zo stanoviska cirkevného, že to je vraj len shoda cudzoložstva. Hlúposť veľká, tak hovoriť. *Nuž a keď pred civilným manželstvom, jeden katolícky mladík vzal si za manželku luteránku, kalvíнку alebo iného náboženstva nevestu, a zosobášil sa nie pred katolíckym kňazom, prečo kňazia katolícki uznali to za opravdový sobáš, za opravdový stav manželský? Čo je teda za rozdiel medzi krížnym manželstvom a civilným sobášom? Žiaden! Tak sa osvedčil aj z najhýrenejších a z najučenejších uhorských arcibiskupov jeden, od ktorého by sa mohli učiť kňazia filosofiu.*

Pri civilnom sobáši teda mladoženici nie sú vystavení žiadnemu prenasledovaniu, utiskaniu, sekirovaniu; neplatia nič. Keď teda neplatia tuto nič, ťažko im padne platiť štólu kňazovi svojmu; kňaz, žeby aspoň len niečo dostal, musí pekne so stránkami zaobchodiť, bo ináčej odstraší ich od seba. Musí sa teda uspokojiť s riadnou štólou; ja ale dary, robotizeň, moc? To je všetko prec,

to prestalo; to je orech horký, tvrdý, to nemožno kňazom znieť, že oni sú nie najprvší, že nemôžu ukázať a povedať: „neoženíš sa bezo mňa!“

Biskupi naložili svojim kňazom, žeby aj tej malej štóly sobášnej sa zriekli, len žeby stránky od kostola neodstrašili. Našli sa kňazia ktorým to nepadlo ťažko opustiť ten malý dôchodok; väčšina ale zúri, búri, hreši na svojich biskupov, „že dobre je im keď majú dosť, ale farár na dedine, že nemôže vyžiť.“

Kým katolícki farári vernejšie plnili svoje kňazské povinnosti; kým horlivejšie kázavali; pobožnejší život viedli; pobožnosť rozmnožovali, duch spoločenského života bol kresťanský. Dnes, keď už len všetko jako by z povinnosti odbavujú; klesá pobožnosť, prestáva bohabojnosť, a tráť sa ráz kresťanský aj v spoločnosti. Tomuto je ale na žiaden pád nie vláda na vine, ale tí, ktorí vládu obviňujú. Vláda nevydržiava vo sviatok a v nedeľu žiadne shromaždenia; nerobí to ani snem, iba „Iudová strana“ začala v nedeľu ľudí na míle zeme svolávať. Nedeľa je deň odpočinku, a deň poslúžiť Bohu. Jako sa to teda môže srovnáť s tým programom „Iudovej strany?“ Teda taktó chce, t. j. chcela by vladáriť ona. V nedeľu by vydržiavali snem, žeby nemuseli kňazia kázne sa učiť a iné pobožnosti vybavovať. Farári by boli ablegátmi, kapláni viceablegátmi. Na sneme by potom chceli, — ale len chceli, — civilný sobáš a štátne matriky sotrieť. Len že aj keďby vládu obdržali, neurobili by to; lebo Jeho Jasnosť dokonale si rozmyslieť ráčil potvrdenie civilného sobášu; a keď potvrdil, potvrdil ho na vždy.

Nikdy ešte náboženstvo katolícke od žiadnej strany nebolo tak spotupené a zhanobené, jako práve od „Iudovej strany.“ Táto pod znakom križa učí ľud zneuctovať nedele a sviatky; vysmievať vrchnosti, zanedbávať práce a svoje povinnosti; preklínať, nenávidieť; sberá v chrámoch offery na tlačenia zkazonosných kníh a novín. Kdeže to stojí v svätom písme, alebo v učení cirkve že je to nie hriech ale odpustok: v nedeľu služby Božie zanedbať? Vrchnosti zneuctovať? Zákony preklínať? Povinnosti svojho stavu neplniť? atď. atď.

Všetko toto zlé robí „Iudová strana,“ a najprv na jej čele stojaci kňazia a len tak pospolitý a obecný ľud, ktorý sa potom dopúšťa nebezpečných, hriešnych kúskov a povedá, že si vieru chráni.

Iudová strana hovorí, že nekresťanov nechce vyhánäť; no len čítajte „Kresťana“ a „Herkó Pátra“ tieto látaniny „Iudovej strany,“ presvedčíte sa jakú nenávisť trúba do sveta zvlášť proti židom. Títo najmenej stoja v ceste zmáhaniu sa krajiny, lebo u nich je najviac podnikajúcej chuti a vôle, oni najviac podporujú priemysel a kupectvo.

Zo všetkého terajšieho pokračovania zrejmo vysvitá, že Iudová strana nepodporuje žiadne obecné, ale len sobecké ciele, záujmy.

J. K.

(Pokračovanie nasleduje)

DOPISY.

„Z pekla do Revúcej.“*)

Od liptovsko-revúckeho Frátra, ktorý sa z 10-ho kotla z pekla vyslobodil, dostal som jeden grobiansky list, v ktorom moju osobu bez príčiny veľmi napadol a s jeho grobianskymi výrazmi na cti ma obrazil; ja som mu chcel vec listovne vysvetliť, ale mi list neotvorený nazad poslal; ponevác som ja grobiansť p. Frátra nie povinovatý prijať, tu sa vyslovujem: že za ten čas, kým p. Fráter proti mne v jeho liste vyslovené ublíženia a grobiansť neodvolá, verejne ho za podlého, naničhodného človeka vyhlasujem.

Dané v Liptovskej Osade, 7. septembra 1896.

Árpád Palugyay.

Nová Baňa, v septembri.

Veľactená Redakcia!

Jako inde, tak aj u nás počala mátožiť ľudová strana, pravda len medzi tými, ktorí nemajú volebné právo; opravdových voličov ona nevyhodila s koľají.

Ľudová strana ale jako vidieť vyhnula s koľají. Oj, bratia nenie to boj opravdových kresťanov, ale sú to prehnanci, ktorí nemajú miesta ani v ďalekej Afrike.

Vy páni z ústrednej kancelárie ľudovej strany, nazdáte sa, že slúžite Pánu Bohu? Nuž či tak bojovali niekdajší kresťania za časov. Nera, keď ich po tisícoch vodili na popravište?!

Toto vaše terajšie počínanie opovázate sa prirovnat k boju za vieru od Boha nám danú? Vám, takým slávybažcom dať moc do rúk?! Ale vám?! Len to by nám bolo treba.

Či volakedajší katolícki kňazia búrili ľud proti vládam?! Nie. Rozhodne nie, asice preto, lebo boli náležitejšie osvietení duchom a nebažili po sláve svetskej. Oni mali na zreteli vyučovať ľud len vo viere. A vy?! Vy búríte ho proti štátu, aby ste dostali moc do rúk.

Rodáci! Vy myslíte že ľudoví agitátori chcú vám dobre. Horká bryndza. Sebe *chcú oni* dobre.

Drahí rodáci! Jako vám je známo literatúra ľudovej strany iné nemá na zreteli len ministrom, ablegátom, slúžnym atď. nadávať, očerňovať ich a o čest pripravovať úradné osobnosti. *Povedzte mi rodáci, či to dovoluje naše vierovyznanie? Zaisťe odpoviete mi tisíceri, že nie. Preto majte sa na pozore pred prechmatcami, ktorí chcú vyžitkovať vašu silu a vrhnúť vás potom v okovy, aby vás potlačili a ubičovali.*

Časopis ľudovej strany „Kresťan“ priniesol dva dopisy z Novej Bane, jeden 2. júla, druhý 6. septembra tohoto roku. Dopisy tie písal voľákysi *Bedlivý* a *Bedlivejší*.

Vyznať musím, že čo títo popisali v tých dopisoch, je všetko podlá lož, lebo v tých dopisoch nenie ani za mak pravdy. Takých dopisovateľov by si druhá redakcia ani nevšimla. Redakcia ľudovej strany ale áno, lebo ona s jej počínaním balácha ľud, a ľud v tej mienke že ide v ústrety beránku, kydá na všetko, čo mu nenie po chuti, mysliac si, že len ľudová strana spravi ho blaženým. Beda, beda avšak ľudu, keď ľudoví agenti shodia rúcho baránka a ukážu sa v opravdovom rúchu svojom jako vlci bitaví.

*) Prosíme o prehľadnosť, do minulého čísla prišlo už neskoro.

Trochu som odbočil, poďme k veci. V dopisoch tých bolo, že náš kapitán má len štyri školy, že naše mesto má 50.000 zl. dlhu a že nedostatky mestské zakrývajú z bujačného, že hory vytínajú a nevysádzajú atď. atď. a mnohé podobné hlúposti. Veci sa ale celkom ináč majú.

Náš kapitán ako taký, ktorý bol od ministra vo svojom úrade potvrdený, má zákonom predpísané vzdelanie. Tedy prvá lož.

Že naše mesto má 50.000 zl. dlhu, to je tiež lož. Dlh má, to sa odtajíť nedá, avšak len 20.000 zl., ktorý bol väčšinou mestských zástupníkov povolený na fond pensionálny a aj od ministra vnútra povolený.

Že nedostatky mestské zakrývajú z bujačného, to je veru až smiešne, také volačo môže povedať len hlupák, ktorý sa do veci tak rozumie, jako hus do piva. Mestské bujačné obsahuje ročite pár sto zlatých, kdežto celý výdavok presahuje 20.000 zl., teda spytujem sa toho tlačaja, čo tam bujačné spomôže?

Že sa hory vytínajú a nevysádzajú. Naše mesto má hlavné dôchodky z hôr, a že by sa tam nejaké švindly konaly, to je lož. Ja tých úradníkov poznám lepšie jako pán *Bedlivý*, ktorý nevidí ďalej od nosa, mysliac si, že náš nadlesný nemá už nikoho nad sebou. a že by mohol ozaj robiť čo by chcel.

A že sa vyrúbaniská hneď nevysádzajú, tomu sú okolnosti na príčine, lebo úrad hľadí na ľud, dávajúce pasienky vo vyrúbaniskách roľníkom, aby mohli ľahšie vyživiť statok, ktorý je hlavnou ich výživou.

Nuž pýtam sa toho dopisovateľa, čo je vo všetkom tom zlého? Zle je to, že pán dopisovateľ nevie, ako dnes svet beží a že mu je milšie pálené, ako všetky poučenia našich popredných mužov.

Preto si my aj zo slov takého tľehubu nič nerobíme, že úrady naše tak drzo napáda. Nestranný.

Hiadel (zvolenská stolica).

Ctený Pán Redaktor!

Čítal som viackrát tento časopis a videl som, že čo „Opravdový Kresťan“ píše, že to slúži k veľkému úžitku a pokoju drabej vlasti našej. Ráče dovolí ctený pane redaktor, aby som aj ja smel myšlienky svoje sdeliť v tomto obľúbenom časopise.

Predovšetkým musím poľutovať tých svojich rodákov, ktorí sa pridali k ľudovej strane; ľutujem ich preto, lebo vidím, že radšej vidia tmu, než svetlo.

Ľudová strana búri proti vrchnostam. A tým čo robí? Odvádza ľud od písma svätého. V písme svätom totižto stojí, že každá duša má byť vrchnosti poddaná, lebo kto sa vrchnosti protiví, nariadeniu Božiemu sa protiví, lebo vrchnosti sú od Boha. Keby tedy agitátori ľudovej strany chceli ľud osvetlovať, nuž by ho nebúrili proti vrchnostam, lež by mu vysvetlili, že vrchnosti sú práve tak od Boha, jako aj viera naša.

Ďalej dôkazom toho, že ľudová strana ľud chce len vo tme držať, je aj tá okolnosť, že hlásajú, že sú cirkevno-politické zákony a v prvom rade civilny sobáš na ujmu, na zkažu náboženstva. Kto takéto niečo hlása, ten vedome a schválne nepravdu, tmu hlása. Dosiaľ pri sobášoch jedonkaždý bol povinný v kostole sa sobášiť; nebral sa obľad na to, či je on dobrý katolík, či nezaboh, do kostola musel. A teraz? Teraz, keď v smysle zákona nikto nenie povinný v kostole sa sobášiť, teraz sa ukáže, kto si ctí, kto si miluje náboženstvo sväté. Teraz na napomenutie matrikára idú do kostola iba tí, ktorých k tomu má ich náboženské presvedčenie. Teraz sa bude deliť červavé od zdravého. Dosiaľ sa v kostole

sobášili aj tí, ktorí posmechy vystrájali z náboženstva, ktorí do kostola išli len z nutnosti, nie ale z vnútorného úprimného presvedčenia. Odteraz budeme vidieť, kto je katolíkom z presvedčenia, a kto je ním len z nutnosti.

Nuž toto pravda všetko zamlčujú agitátori ľudovej strany, lebo úlohou ich je ľud vo tme držať a nie osvecovať.

Budúcne s laskavým dovolením aj viac o tejto veci. Teraz ešte len pripomeniem, že sa konečne čas predsa zmenil a my si sberáme Božiu úrodu s poľa.

Vlastenec.

Hornia Orava, v septembri.

Ctený pán Redaktor!

Minule som bol prosil dovolenie, abych smel aj ďalej dopisovať do tohoto obľúbeného časopisu. Ponevadž mi to bolo dovolené, tak teda pokračujem v myšlienkach, ktorých počiatok bol uverejnený v 24-tom čísle.

Pri ženení a pri každej muzike museli sme najprv kauciu 5 zl. zložiť a pri najmenšom nepokoji, ktorý sa pri takejto príležitosti nevyhnutne stať musí, lebo aj v najčistejšej pšenici najde sa kúkoľ, už ti peniaze prepady; okrem toho jestvovala pokuta od 10 do 20 zl. pod titulom, že si bol roztopašný mládenec. Takýto mládenec bol len vtedy sobášený, keď túto cenu složil a posiaľ neviem, načo boly tieto pokuty obrátené! Mnoho a mnoho by som mal tu hovoriť, ale prejdem na to, či ti ľudári to, čo s kancla oznamujú, naozaj aj konajú. Tebe hovorí, nepi tú besnú pálenku, ale on už po spovedi pri odpuste prázdne sudy vyvaľuje, lebo od spovedi ich údy zmorené ostaly a pot vyprúdený žiada náhradu, okrem toho pri obede riadne vino najdeš a druhý zas skoro vždy oslopaný býva. Mládencom nočné túlanie zabraňuje, ale veru podajedni páni kapláncovia aj po polnoci sa túľajú. Ty keď si dietkami obsypaný a jako taký ženu utratíš a pre pokoj keď slúžku vezmeš, už cudzoľožíš, ale o ňom ani zlej myšlienky nemaj, keď sa v kočári na pravici s ním vozieva gazdiná. Takýchto pádov by som mohol mnoho vypočítať, ale ešte zmlčím, len jedno nové vám poviem; toľ hľa neďaleko sa stalo že jeden otec vchoval si tiež kňaza, tento jako horlivý kaplán veľmi napomáha túto ľudovú stranu, tak že to aj jeho otea mrzeť počalo a preto raz mu povie: Synu môj, ale čo s tým svetom už robíš, ale ti to treba? Tento odvetí: A s kým že sa to tak shovárte, a či viete čo som ja? Už je dobre, vidím s kým, že s jedným naničhodným somárom, lebo hanba, keď otec svoje groše vydá a syn ani svojho prvého dobrodincu, slovom rodiča nepozná. Tak ty pochopuješ 4-tý príkaz Boží?

A preto občania, keď Pán Boh nám dal slobodnú vôľu, nemajú nás ani kňazia o túto slobodnú vôľu olupovať a podpisami ku sebe viazať, lebo uvidíte že vás do väčšieho blata vovedú. Veď viem, my platíme učiteľov a rectorov, ale môžeme si ich voliť? Školská stolička je všade tá, ktorú naši kňazia chcú, rectoria a učitelia sú len tí, ktorých kňazia vyvolia. A bárs naše dietky nič nevedia, predsa učitelia bývajú chválami obsypaní a skutočne najdeš ešte u nás učiteľa šustra, krajčira a mnohých takých, ktorý o dokonalom vyučovaní ani pochopu nemajú. A títo sú len preto dobrí, lebo ich naši kňazia chvália. A jako ja môžem učiť dakoho nemecky, keď sám ani slova neviem.

Preto my máme všetko rozvažite konať, a nie slepo ich šlapaje nasledovať, a to tým menej teraz, lebo si to ešte nezaslúžili. Jak nás krstíš, nás pochovávať, nám

sväté sviatosti vysluhovať nebudete, nebudeme ani my plácu vysluhovať.

No vidíte, páni kapláncovia ľudoví, kdeže ste zašli s vašim mámením; keď sa stretne alebo vezie dakajý pán, už z ľudských úst prestalo „Pochválen Pán Ježiš“ to kresťanské pozdravenie a na miesto jeho zaujalo: hnusné židisko, krivonos, satanov atď. Predstavenstvu svetskému sa síce tiež proti postaví, ale na svoju vlastnú škodu, lebo neskoršie obanuje svoju vzdorovitosť. A z tohto rozhovoru každý nahliadne, že aj cirkevné predstavenstvo medzi svetom sa pretriasa, preto lepšie bude keď pán Lepsényi články jeho v opravdovom kresťanskom duchu bude písať, keď páni kapláncovia nebudú ľudí za čertov držať. Seba za anjelov vyhlasovali, svojich kortošov ale mučedníkmi pomenovali. Kedy vrátite česť a dobré meno poriadnym ľuďom od vás olúpeným?

Nekazte ale vyučujte ľud ctíť si zákony. Jeho Jasnosti nášmu dobrotivému kráľovi len vtedy úctu dáte, keď jeho podpis za svätý považovať budete bez najmenej nevole. V jednej obci že ľud správcu matrik so spokojnosťou prijal, od svojho ľudového farára korbelmi ostal a sľubuje, že pán Boh dopustí na nich oheň. Vieme pochopiť, že nesvedomitý ľudár je aj to v stave učiniť, lebo taký dávno už zapredal svedomie svoje. Hľa aj pán Rojko chce mučednícku smrť podstúpiť, lenže na prekliani a zlorečení poznať, že pohl *detacím* rozumom. To je sviatosť pokánia? Veru je to nie kresťanská cnosť.

Opravdovému ujec.

Ilava, 6. septembra.

Veľactený Pán Redaktor!

Vo vašich novinkách «Opravdovom Kresťanovi» v čísle 22. jeden Ročník z Púchova napísal dopis, v ktorom písal o našom ablegátovi púchovsko-ilavského okresu takú vernú pravdu, že niet človeka, ktorý by tie riadky nepodpísal s čistým svedomím. A preto môžete si pomyslieť ako sme sa zarazili, keď sme v „Kresťane“ čítali, že ľudová strana vyzvala ilavského kaplána, aby prijal kandidatúra na ablegátstvo.

Žeby pán Rečka cheel byť ablegátom, to mu veľmi radi uveríme. Veď konečne krajšie je byť ablegátom a bývať v Pešti ako kaplánom byť v Ilave. Aj to mu veríme, žeby radšej sa shováral s ministrami ako so svojimi priateľmi ilavskými, ktorých hlasy potrebuje pri voľbe a aj to mu uveríme, že by bol veľmi rád, keby namiesto pánom kaplánom volali ho pánom veľkomožným.

Netajím, že pán Rečka nemá schopnosti ku ablegátstvu. Či k tomu netreba politika, keď chce dakto vystúpiť za kandidáta na ablegátstvo v Ilave, a nik ho na to nevyzval. Mal dobrý nápad. Treba napísať do novin, že ho už jedna obec na to vyzvala, nech sa teda ponáhľajú aj iné obce. Ale, pán kaplán, povedzte že nám pravdu, či to máme naozaj veriť že to napísal do novin Mikuláš Jakubík z Pruskej. Či vám to máme uveriť? Povedzte nám kto je to, keď takého mena človek niet v Pruskej. A potom veď vy sami dobre znáte pomery v Pruskej a viete, že každý čestný človek a vôbec občan majúci vótum je oddaným človekom nášho ablegáta Jurka Kubinyiho.

Som už starý človek a mám zkušnosti, nikto ma nemôže obvinovať ľahkým smýšľaním. Jako ilavský obyvateľ ja mám rád pána Rečku. Ale nech prijme odo mňa tú radu, aby vyučoval ľud v kresťanskom duchu, v láske a svornosti. Nenie hoduo zaoberať sa kňazovi s politikou a obzvlášť nia na tom poli, kde sa nebojuje dľa zásad nášho Pána Ježiša Krista. Jestli má kresťanské srdce, jestli má svedomie, nech mi povie do očí, či

je to kresťanským skutkom rozširovať také novinky a spisky, v ktorých sa ľud poburuje a slovami: vrah, zbojník, tatár atď. „poučuje“ o kresťanskej láske. Tým je každý zbojníkom, lotrom, tatárom, kto tak nesmyšľa ako tí, čo píšu tie novinky a tie spisky. Či je to kresťanská láska, búriť proti takému človeku, ktorého zásluhy bez zahanbenia sa nemožno zatajiť, len preto, že je verným Uhrom. Veď ľudová strana sama nehľadá na náboženstvo, môže byť aj to turé -sv.-martinskí luteráni a pri tom aj pansláv, nech len pomáha ľudovej strane.

Pravdu mal pisateľ listu z Púchova. Kde bola ľudová strana po nešťastí, ktoré obeň narobil v Ilave? Komu pomohli vo veľkom nešťastí? Kde sa vtedy ukrýval ten mecenáš? Alebo kde bola vtedy ľudová strana — pán Zichy, pán Molnár a tí mnohí pekné veci ale len sfubujúci páni — a či snáď pred dvoma troma rokami ľud nepotreboval podpory? Skutočne treba k tomu veľká bezočitosť, očakávať, aby ten ľud, o ktorý sa pred tým nikdy nestarali, sadol teraz na lep jednotlivým pánom s prázdnu hlavou.

Prosím za odpustenie, veľa ctený pán redaktor, že som vo svojich výrazoch bezohľadný. Neprivlastňujte to prosím tomu, že som jednoduchým roľníkom, ale tomu, že som za pol roka čítal Kresťana. Z toho časopisu naučil som sa také výrazy.

Ostatne pán kaplán dobre urobí a s ním aj každý člen ľudovej strany, keď oprobuje svoje šťastie na politickom poli. Nech vidia pri hlasovacej urne, že náš roľnícky ľud, keď je nie tak vysoko vzdelaný, ale vie rozmýšľať a s potrebnou miernosťou vie si uvážiť hriechne šafárenie ľudovej strany.

Hanba bude vaša, keď pred časom neprídete k rozumu.
Jeden ilavský gazda.

Považska Bystrica, v polovici sept.

Veľactený Pán Redaktor!

U nás je teraz ešte žatva, lebo sme ju pre ustavičné veľké dážde dosiaľ nemohli dokončiť. Zbožie, krma a zemiaky nám zhnily, aj jasenná sejba zostáva nazadok tiež pre ustavičné dážde, pre ktoré s pluhom na rolu vstúpiť nemožno, a k tomuto všetkému ešte naša lichva dostala kulhaku a slinačku, tak že smutným časom ideme v ústrety. A keďby sme úfnosť našu vo Všemohúcom a vysokej našej vláde neskladali, bolo by nám ku zblázneniu. No, ináč konajú vodcovia ľudovej strany, ktorým tieto smutné časy sú po vôli, lebo oni krajinu do zmätku a nás do biedy a tak do zúfanejivosti priviesť zamýšľajú, dobre vediac, že v kalnej vode je dobre ryby lapat', no ale mýlia sa, že my prebudení roľníci pôjdeme za nimi a ich neludskosť podporovať budeme. Ó, nie, my dobre vieme, že sa oni nenapravili a že v nich žije náruživosť, ktorá ich na mýlnu cestu upravuje; my sme vlastenci, oni sú vlastizradci, my sme kresťania, oni jedine obrazujú nauky cirkve Kristovej a rozkazy jej bárs nie rovno, ale ich hnusným búrením a neludským sa držaním kompromittujú lásku ku blížnemu a týmto aj samú vieru, lebo my sme toho presvedčenia, že kto zapredáva vlasť, ten je nepriateľom Pánu Bohu, je nepriateľom človečenstvu, zákonu a slobode, je nielen chatrný sluha cudzincom, ale je aj trestuhodný zločinec, bárs jakékolvek rúcho nosí.

Dnes sme sa dozvedeli, že Július Szalavszky náš hlavný župan ku sebe povolal slúžnóvcov ku porade takej, kde sa má o tom pojednávať, ako sa nám uskokdeným malým roľníkom pomôcť môže. Tento šľachetný skutok slúži ku chvále starostlivému nášmu pánu hlavnému županovi, a presvedčení sme, že ten aj ku do-

brému prospechu povedie, a že nám ubiedeným roľníkom obľahčenie prinesie.

My tedy čakáme obľahčenie v tomto smutnom čase jedine od našej krajinskej vrchnosti, bárs proti nej ľudári nešľachetne píšu a ju znevažujú, ale oni nám pomôcť nezamýšľajú, len behajú jako nesvedomíť korteši a po kútoch sa radia, jako by nás mohli s vysokou vládou do nepriateľstva uviesť. Oni vydávajú všelijaké nebezpečné spisy, v ktorých hania všetko, čo je vlastenecké, ba držia verejné porady a v tých svoje účinky nadmieru chvália, kdežto namiesto týchto spisov a porád radšej by nás mohli hmotne podporovať; však spisy tie a cesty ich tisíce a tisíce zlatých koštujú. Im ale neide o našu pomoc, ale o vyliatie jedu a pomsty, ktorú pestujú oproti nám, že si my ich búrenia nevšímame.

My uznávame kňaza pri oltári, a keď hlása slovo Kristovo, ale politiku jeho nikdy nasledovať nebudeme.

Náš vážny pán farár nám sám povedal: „Chránite sa toho kňaza, ktorý nie s náboženstvom ale s politikou sa zaoberá, lebo ten kňaz je nie vlastenec, ale je vlastizradca.“ Ba že je toto pravda, aj sami sme sa v Čáci, v Bytčici, v Divine a v Rajci presvedčili, kde sme všade chrám Boží navštívili. Ostatné mestá, na ktorých sa nie Božie slová, ale politika vyhlasuje, nateraz nechceme pripomenúť, len to si pedotknúť žiadame, že to, čo sa robí v tomto ohľade v mnohých farských kostoloch, to len my vieme, ktorí máme príležitosť kostoly navštevovať, a preto sme aj my toho presvedčenia, že kňazia títo ani Boha, ani vlasť si nevšímajú, a že nie liberálna stránka vieru tupí a zapredáva, ale oni, ktorí sú Judáši Iškariotskí. A my len k Bohu oči obracajúc, ruky spíname, prosiac Boha Všemohúceho za záchranie nás od takýchto nevlasteneckých kňazov.

Konečne jedno mi na um prichádza, že jeho osvietenosť náš pán milovaný biskup kedysi, keď pred Božským súdom bude dávať počet z toho, jako svoje ovce (podriadených kňazov) pásol bude prinútený odpovedať slovami nebohého Adama Horecsny, totižto že: z týchto mnohí neboli ovce, ale... Amen.

Jano Králik r. k.

chudobný roľník a dráteník.

Holič, dňa 13. septembra.

Veľactená Redakcia!

Vodcovia ľudovej strany, obzvlášť ale ich míništranti páni kapláni celou svojou silou a zúrivosťou napádajú liberálnu stranu, osočujú vládu a tie najohavnejšie, najnemožnejšie, najhnusnejšie hany kydajú v článkoch Kresťana na všetkých, ktorí slobodne smýšľajú, ktorí sú zastancami slobody smýšľania, a viem žeby radi slobodu pochovali, keby sa im to podarilo.

A že páni kapláni v svojej zúrivosti proti slobode smýšľania zabúdajú na svoj vznešený úrad, to som sa dočítal v rozličných novinách, lebo veď pre ustavičné písanie článkov do noviniek ľudovej strany nemajú potom času cvičiť sa v slove Božom a na všetku silu čebú byť politikmi. Tak aj náš pán kaplán Kákony, ktorý len nedávno k nám prišiel a dneska ešte len štvrtú kázeň mal, ustavične sýti svojich poslucháčov politikou, o slove Božom od neho nepočuješ nič. Tento páňko alebo nevie veriacim kázať slovo Božie, alebo zabudol na Písmo Sväté, v ktorom stojí: „Dom, môj je dom modlitby“ (a nie politiky). On aj nedávno mal jednu kázeň, ktorou ľud len rozhorčil a pobúril. Milý pán kaplánko! My dobre vieme, koho predstavoval, (či vlastne mal predstavovať) ten slepý, aj ten chromý, aj to vieme,

koho mal predstavovať ten somár, čo tú káru na ten vrch fahal, a nevieme len to, či sa naozaj tie štrangy pri samom vrchole odtrhly, jako ste to vy povedali, a že vraj tá kára so sebou strhla tých dvoch aj s tým oslom?*) Len si dajte, pán kaplán, dobrý pozor, aby sa to nestalo naopak, aby keď sa totižto ľudová strana bude domnievať, že sa na ten vrch výškriabala, aby sa jej ten povraz na káre nepretrhol a aby ľudová strana aj s tým oslom nepadla do prepasti, kde potom na veky pochovaná bude.

Pán Boh s nami a zlé preč!

Holičan.

BESEDNICA.

Štatárium.

Vlak sypiac parou preletel popred strážnicu, zdĺhave pískal, lebo bol neďaleko tunela (jasku), hrmotiac vbhol do tmavého otvoru, až sa bralo otriasalo, potom hrmotenie pomaly utíchalo až konečne nastalo úplné ticho.

Strážnik, Peter Blanár zabodol zákaznú tabulu pri kofajnici do zeme a mimovoľne pozrel za vlakom na železničnú dráhu, všetko bolo v poriadku, len vtáky rozplašené hrmotom vlaku poletovali ešte okolo dráhy. Na to uspokojený navrátil sa do strážnice.

Bolo to príjemné hniezdo, okolo domku pekná zahrada, v dome pekná žienka a malé dieťaťko. Peter Blanár bol presvedčený, že je náčelník stanice v Prešporke hrozne veľký pán, veď nosí tri zlaté hviezdičky na golieri, ale, myslím, ani tým si nežiadal byť, natoľko bol spokojný so svojim postavením. A môj Bože, koľko mal starostí! Musel udržiavať svoju famíliu z malého platu a z kúska roličky. On sám mohol pracovať len okolo domku, na vyárendovanú rofu, ktorú mal s druhým v prenájme, sotva mohol vyjsť, lebo mu to „vozný poriadok“ tento najprísnejší pán nedovoľoval. A Peter Blanár vážil si tento kus papiera ako bibliu. Nazepamät vedel, kedy ktorý vlak prichodí, a predsa pred príchodom každého jedného vlaku pozeral na číslice vozného poriadku. Tunel musel preskúmať každý deň pred príchodom vlaku toľkokrát, koľko vlakov prebehlo cez deň. A to bolo prísne naloženou jeho povinnosťou. Ako by aj nie! A keďby sa tak srútil kus skaly na kofajnicu pred tunel, ako sa to stalo pred dvoma rokmi, alebo keby tak niekto v tuneli zaspal jako jeden drotár lanškého roku. Nie, so službou neslobodno žartovať.

— Jedná sa o ľudský život! — zvykol Blanár hovoriť a v sňahu, v treskúcej zime, horúčosti alebo ležáku, v noci vo dne s veľkou prísnosťou plnil svoju službu. Snáď mu ešte pred štyrmi rokmi na svatbe, keď ho kňaz sobášil prišlo do umu:

— Práve teraz ide 310-y, ba či stojí Ján Malý na mojom mieste?

Blanár dával pozor nielen na ľudské životy, ale miloval aj rušajúci parný stroj; bál sa oň.

— Aká je to obrovská mašina! — myslel si a z počiatku s istým strachom stál pri dráhe keď prebehol popri ňom vlak, pozdejšie privykol na hluk týchto železných behúňov. Ach, veď niet krajšieho pohľadu pre

*) Nedivíme sa ani najmieň, že kážeň, ba či tú reč skutočne máme pomenovať kážeňou, pobúrila veriacich, keď chcel pán kaplán — jako to z dopisu vyznievame — porovnať ľud — s nevedomým zvieraťom. Veru smutné časy žijeme, keď kňazia dopúšťajú svojim tovaryšom znevažovať takýmto spôsobom stav kňazský pred veriacimi.
Pozn. Red.

Blanára, ako keď pozre v noci na rýchlovlak, jachajúci na otvorenej dráhe. Dve ohnivé oči v diaľke, tlumený hluk, ktorý sa stáva vždy zvučnejším a potom razom hučiac, hrmotiac prebehne popred človeka, i prievan po ňom je dostatočný, aby porazil človeka k zemi, keď stojí blízko, o nič sa nestará, ale letí do tmavej noci, do brala.

A predsa si Blanár myslel, že obrovský rýchlovlak je mu podriadeným, lebo veď on musí mať naň starosť. Tie dve sviečacie oči, ako sa približovali ku nemu, jako by rovno pohliadaly do jeho očí z diaľky:

— Peter Blanár! Veziem mnoho ľudí, žien, detí, môžeme ísť? Niet chyby? Tunel je v poriadku?

Vždy ho pokojne očakával a vždy pokojne pohliadol za ním, on vykonal svoju povinnosť. A v diaľke utichujúci hluk kolies vlaku bolo mu poistením, že vlak šťastlivo prejde cez tunel.

— Tak, teraz už môžeš ísť ku žene, k dieťaťu! — vzdychol si uspokojený.

Peter Blanár sa navrátil do domku a tiež sa prichytil hrach lúštiť. Sožal celú svoju úrodu, bolo toho len niekoľko snopkov strovy, ktorú odložili na zimu.

Pri lúštení pomáhal mu Oničiar. Oničiar bol zo susednej dediny pobehaj. Pohár pálenky: to bolo najväčšie bohatstvo pre Oničiara a za pálenku bol schopný všetkého. Niekedy aj pracoval, ale najradšej sa potíkal a kde mohol aj niečo „popchnul“ a obzvlášte také, začo sa mohol v dedine napiť.

Darmo ty pracuješ, Blanár s tvojou ženou: Oničiar už vypočítal, že za toľko vriec suchej strovy dostane práve toľko flašiek pálenky. A vo svojom besnom smáde, veď sa to hladom ani pomenovať nedá, rozhodol, že ešte tejto noci všetko poodnáša s Blanárovej povaly. Dedina leží odtiaľto na štvrt hodiny a k tomu v doline, ta on zanesie tie vriecia.

Do večera boli so všetkým hotoví a Oničiar v ruke so svojim zárobkom, na „radáš“ dali mu ešte aj kus chleba, lúčil sa, hovoriac, že on ide teraz do toho veľkého mesta, kde aj po uliciach — ako hovoria — ide železnica; že má robotu v Prešporke.

Strážnik v kruhu svojej rodinky s dobrou chuťou povečeral.

— Vďaka buď Pánu Bohu, toho roku sme mali dobrú úrodu.

— Veru vďaka, prehovorila manželka. Teraz aspoň celú tvoju plácu nezjeme a jestli nás len niečo nezastihne, odložíme. Musíme voľačo usporiť, lebo sme už nie sami.

Malá Anka rozpovedala, čo ona všetko našla na roli, jaké pekné kamienky, chrobáčky a milý rozhovor trval až sa úplne zvečierilo.

— Marka! — zvolal strážnik na svoju ženu — ulož dievča.

Malé dievča onedlho usnulo. Spávalo tak tvrdo, že ho ani pískanie vlakov neprebudilo.

Aj matka sa odobrala na odpočinok: ustatá bola po dnešnej práci. Ale aspoň bóli už v poriadku. Úroda je hore na povale. Dvere povaly sú opatrené zámkom, lebo schody na poval vedúce sú na zadnej strane strážnice, musia byť tedy dobre zamknuté.

Peter Blanár rozlúčil sa so svojou manželkou, vzal do ľavej ruky lampáš, do pravej palicu a predbežne — zo zvyku — opásal si revolver. Potom vyšiel na dráhu. Treba dráhu preskúmať, prejsť, o hodinu je tu rýchlovlak, potom si aj on môže ľahnúť.

Sotva že vykročil z domu zavrúc za sebou dvere, doplietol sa ta Oničiar. Myslel si totiž, že štyri-päť vriec snesie s povaly, pekne ich položí do kra za tu-

nelom, a potom ich poodnáša do dediny ku krémárovi. Žena a dieťa tvrdo spali a gazda bol ďaleko. Oničiarovi bolo hračkou strhnúť zámku a po jednom posnášať vrecia.

Teraz zasľúchol kroky. Peter Blanár sa navrátil a šiel do tunela. Oničiar sa škodoradostne usmial v sebe: — Choď, len choď, nesložil som tam vrecia.

Ale teraz musel sa už ponáhľať. S posledným vrecom rýchle sa ponáhľal a pred tunelom utiahol sa za odvalený kus brala, aby ho z tunela navracajúci sa strážnik nespozoroval. Kroky Petra Blanára odzneli. Oničiar v tme povstal a uberal sa do tunela.

— Mám ešte čas! — myslel v sebe a zmizol v tme tunela.

Rýchlovlak ostro zapísknuc so strašným hrmotom prebehol popred Blanára, ktorý dal lampou znak, že je dráha slobodná. Vlak vbehol do tunela a strážnik čakal, kedy vybehne z neho hlučnejšie hrmotiac, aby sa potom pri zákluke rozlúčil s tromi červenými lampami posledného vozňa; — razom jako keby bol zasľúchol z pekelného hluku zastavenie dákeho tvorú, v nasledujúcom okamihu novšie a novšie ostré písknutie rušňa zarazilo jeho sluch a jeho dobré ucho počulo hamovanie na vozňoch. Každá kvapka krve tiskla sa mu k srdcu. Čo sa stalo? Hluk kolies utíchol a vlak zastal na druhom konci tunela. Jajkajúc utekal tá Blanár. Večnosťou zdal sa mu každý okamih. Keď si potom prerazil cestu pomedzi ustrašených cestujúcich, tam videl kolešami rušňa na kusy dotrhaného Oničiara a neďaleko neho pri stene opreté nenarušené vrece so strovou.

„Nekradni,“ prišlo na um Blanárovi; a sypiaci rušeň, ako strašný sudca, stál tam, ohnivými očami divajúc sa do tmavej noci. *Farkaš Gyulú.*

CHÝRNIK.

Vacovský biskup proti volebným kortešáckám. Všeobecne známy pre svoje šľachetné smýšľanie a nekonečnú dobročinnosť, ktorá nezná rozdielu medzi ľuďmi ani dľa náboženstva ani dľa reci vacovský biskup Konštantín *Schuszter* v obežníku napomenul kňazov svojej diecesy, aby sa *každej politickej agitácie zdržovali*, lebo v pomútených pomeroch len takto budú môcť zachrániť auktoritu kňazského stavu. — Čongrádskeho kňaza Antona Hegyiho ale kanonicky upomenul, aby vo svojom časopise politický boj nerozniecaval. — Bár by mnohí duchovní porozumeli šľachetným úmyslom vacovského biskupa.

Kráľovská dobročinnosť. Jeho veličenstvo náš milostivý kráľ daroval dvetisíc zlatých obyvateľom obcí ležiacich na pôde holičského rodinného panstva, ktorí utrpeli škodu následkom prietže oblakov dňa 5. t. m.

Podfte, podfte, uvidíte zázrak sveta! Zdá sa a je to aj skutočná pravda, že sa ľud tých ľudových shromaždení „najedol“ a teraz radšej ostáva doma ako by sa mal tleť po shromaždeniach, kde nič nového nepočuje ale len samé nedávania vláde. Citia to veľmi dobre už aj redaktori *Krestana* a preto vo vyzvaní na ľud, aby prišiel na shromaždenie do Urmína, nevyzdvihujú význam-

nosť — lebo významnosti ani nemajú — predmetov o ktorých sa bude hovoriť ale volajú ako komedianci: „A preto kto môže nech každý ide do Urmína, tam uvidíte staručkého vodcu ľudovej strany Ferdinanda Zichyho!“ — Teda keď zásady ľudovej strany už nevábia ľud na shromaždenia, nuž ho vábia tým, že tam uvidí grófa Ferdinanda Zichyho — ako by náš ľud grófa nikdy nebol videl. A už ho robia aj „staručkým“ aby mal väčšiu príťažlivú silu. Hja, staroba — choroba. Všetci sostar-neme! Jedni rýchle iní pomaly.

Ministerské poďakovanie. Minister výučby dr Julius Wlassics vyslovil vďaku sporiteľni v *Leviciach*, ktorá darovala 250 zl. na trovy, aby si levickí priemyselníci, tovaryšia a učnia mohli obzreť millennárnu výstavu.

Obetavosť. V minulom čísle sme spomenuli to strašné nešťastie, ktoré zastihlo liptovskú obec *Vatřišovo*. Sedemdesiat gazdov vyšlo na žobrácku palicu, lebo sa obeň tak rýchlo širil, že sa nedalo skoro nič zachrániť a assekurovaných gazdov bolo málo. Dve ženy a dve deti staly sa obeťami ohňa. Zhorel aj kostol. Krajinský vyslanec Peter *Matuška* aj s podžupanom Palugyaim hneď na druhý deň išli na miesto nešťastia a nešťastným obyvateľom prispeli prvou pomocou. Ablegát *Matuška* daroval na znovapostavenie zhoreného chrámu 500 zlatých a vicešpán dal pohorencom 50 zl. zo základiny na odpomoženie biedy. Dobrotivý Bože, popraj nešťastným pohorencom mnohých štedrých dobrodinčov, aby bieda nešťastných Vavrišanov bola ulavená. O príčine povstania požiaru nevie sa dosavď nič istého. Jedni hovoria, že obec podpálil z pomsty jeden žobrák, iní zase, že dvaja bratia žili v nesvornosti a že jeden druhému podpálili domy, zkaže sa potom požiar rýchle rozšíril.

Nové peniaze. Ministerstvo financií pustí do obehu nový druh peňazí, asíce budú to nové päťkorunové strieborné toliare. Nový peniaz nebude o mnoho väčší jako terajší strieborný zlaták.

Ministrova dcéra sa vydáva. Dcéra ministra pravosúdia Alexandra Erdélya menom Mária bude sa vydávať v decembri za veršeckého fíšpána Eleméra Gaádi Pálfiyho. Naraz so sobášom bude viac rodinných slávností v dome ministrovom, asíce stará matka bude sláviť 70-ročné narodeniny, otec a matka striebornú svatbu a dcéra svoj sňatok.

Nový most nad Dunajom. Práce okolo nového mostu dunajského na Vámház-téri v Budapešti rýchle sa blížia ku koncu. Slávnostné otvorenie mostu bude sa odbyvať 4. októbra o 11. hodine predpoludním, kedy jeho veličenstvo kráľ zabije do železnej sústavy mostu posledný klin a most vyhlási za otvorený. Teraz sa vyskytol návrh, aby nový most pomenovaný bol mostom Sv. Gerharta.

Pomotaný Krestan. Krestanovi zavesili tlačovú pravotu, lebo „divoko“ písal o jedných-druhých záležitostiach. O záležitosti podáva zprávu *Krestan* č. 37 nasledovne: „28. sept. budú súdiť Gerharta Németha, čo zodpovedného redaktora *Krestana*. Tento nevie ani slova slovensky a tak tú vec, pre ktorú ho chce nechať trestať štátny pravotár, on ani len nemohol napísať!“ — My na toto poznamenávame, že pán Németh chce sa pred čitaľmi urobiť mučedníkom ľudovej strany, lebo keď ako redaktor slovenského časopisu nevie ani slova slovensky a tak ten článok ani napísať nevedel, prečo že teda vzal zaň zodpovednosť pred vyšetrovajúcim sudcom v tlačových záležitostiach? — A či snáď je i v tomto

kus politiky redakcie Kresťana? Myslíte snáď, že v prípade, keby bol vzal na seba zodpovednosť Lepsényi a prípadne že by ho odsúdili, ľud by neobetoval svoje mozolé v takej miere na pravotné trovy Lepsényimu, jako Némethovi. Mýlite sa! Ten úbohý ľud nebude viac dojnou kravou ani Lepsényimu ani Némethovi.

Sedľač plať! Veru každý z nás dobre vie, že pod jaseň, po žatve keď nevyplatíme dane prichádza exekútor. Tento nemilý hosť našiel si teraz kamaráta a to v osobe redaktora Kresťana. Aj on teraz po žatve, „keď roľnícky ľud najlepšie vládne grošom“ kričí: Zaplať! lebo že vraj aj on má rozličné výdavky. Veríme že má výdavky — trovy za prepisovanie kúpenej paloty, ale to už nemôžeme uveriť, že naozaj žiada predplatky, keď že na ľudových shromaždeniach, na offerách atď „obetuje“ sa na tlač ľudovej strany. Úbohý ľudu slovenský, doteraz tí chodieval na krk len daňový exekútor a teraz fa bude unúvať aj exekútor či chce povedať redaktor „Kresťana.“

Obecnie hory v štátnej správe. Minister orby Ignác Darányi behom tohoto roku pre vážne národohospodárske záujmy prevzal do štátnej správy všetky obecnie, bývalé urbárske, kňazské, učiteľské a menšie cirkevné lesy v hontianskej, mošonskej, nitrianskej a turčianskej stolici, lebo sa dokázalo, že v týchto zväčša menších a nie v najlepšom stave sa nachodiacich horách, nemožno úplne previesť nariadenie zákona o lesoch, pokým nebude postarano o náležitú správu. Tohoto náhľadu je minister aj ohľadom ostatných obecných hôr a pravdepodobne cestou zákonodarstva bude chceť svoj úmysel previesť.

Tak sa časy menia! Kresťanovi sa bolo v jednom dopise z Detvy veľmi páčilo, že „hodní“ (ba či nie najatí) Detvanci kamením hádzali na štátneho sekretára Zsilinszského. Keď ale v Dubovej hádzali zosmradené vajcia na rytiera zlatej vlny grófa Ferdinanda Zichyho, to už neboli viacej „hodní“ ľudia ale vraj „najatá luza.“ Hja tak to býva. Keď sa Kresťanovi páčilo jedno, nech sa mu páči aj druhé. Kto seje vetor, zat' bude víchor!

Ohavný výjav ľudskej náruživosti udal sa dňa 14. tohoto mesiaca v Zala-Egerszegu. Na námestí, kde sa práve odbýval trh, husársky nadporučík Imrich Svastics jazdeckým korbáčom napadol advokáta Jozefa Csesznáka z Perlaku a potom šablou začal do neho rúbať, kde len zasiahol. Csesznák sa medzitým vyslobodil zpod úderov nadporučíka, a vyťahol z vaku revolver a strelil nadporučíkovi do prs. Ranený nadporučík znova sa vrhol na advokáta, ktorý potom ešte dva razy strelil na nadporučíka, raz ho trafil do prs a raz netrafil. Keď nadporučík ostal bez povedomia na zemi ležať, advokát sa sobral a odišiel k jednému svojmu priateľovi, kde mu rany obviazali. Ťažko raneného nadporučíka odviezli do nemocnice. Imrich Svastics je synom býv. fľišpána stolice Zala, proti ktorému bol Csesznák podal oznámenie ministerskému predsedovi Bánffymu pre nespávne zahádzanie s peniazmi a pre nadužívanie úradnej moci, prečo bol fľišpán zbavený úradu. Syn teda zaslepený náruživosťou chceť sa vypomstiť za otca.

Využívanie poverčivých ľudí. Veru je to dosť smutné, že na konci tohoto stoletia, ktoré zvykly nazývať stoletím osvety, ešte vždy sa nájdú ľudia, ktorých pre ich poverčivosť možno využiť. Tak sa deje aj v čanádskej obci Tornya, kde jedno dievča menom Rozália Szabó mámi poverčivý ľud. Putujú k nej z celého okolia, lebo sa rozniesol o nej chýr, že sa jej zjavila Panna Maria a že dievča vie teraz liečiť ľudí. A rodina dievčata vie

toto využiť a stará sa o rozšírenie toho chýru medzi sprostým ľudom. Dom hneď pretvorili v podobe kaplny. Na vyvýšenom mieste v podobe oltáru položili tri husacie perá a pred nimi sa modlí dievča. Po modlitbe perom sa dotkne chorého miesta na tele trpiaceho človeka a pútnici — div divúci — hovoria hneď, že im je už lepšie. Rozumie sa, že po tomto liečení nemôže vystať „offera.“ Je veľmi žiadúčne, aby slúžny urobil čímskôr koniec celej komédii, ktorá je vymyslená len pre zdieranie ľahkoverných ľudí.

Prepadajúce sa mesto. V severnom Česku nachodí sa mesto zvané Most ináč Brüx, ktoré sa od dvoch rokov prepadáva. Lanského roku bol sa prepadol veľký kus pôdy v meste a vtedy sa mnoho domov zrútilo. Od tých čias s časom na čas prichodia zprávy o novom prepadávaní. Tak najnovšie v spomenutom meste na Johnsdorfskej ceste a na železničnej čiare aussig-teplíckej na viac miestach sa zem prepadla a povstaly nové rozpukliny, tak že železničná premávka musela byť na čas zastavená. Jeden dom sa srútil a na jednom mieste železničná dráha sa značne sossula.

Fabrika zhorela. Minulého týždňa vypukol požiar v segedínskej fabrike na spracovanie konopí. Väčšia časť fabрики zhorela. Vo fabrike, v ktorej pracovalo asi štyristo robotníkov, nebudú môcť pracovať asi za pol roka.

Veľký víchor v Paríži. Minulého týždňa zúril strašný víchor v Paríži ktorý povytřbal mnoho veľkých stromov a pohádzal ich do rieky Sajny. Na niektorých domoch vytrhol brány a povytřkal nepočtené množstvo obločných tabiel. Jako sa sdeľuje, traja ľudia prišli o život, a asi 150 ľudí bolo raneno, medzi nimi tridsiaty šiesti nebezpečne.

Bránenie sa proti pľúcnyim chorobám. Všetci vieme že pľúčne choroby vyžadujú najviac ľudských životov. Aj v našej krajine pustošia tieto nemoce, proti ktorým lekárska veda ešte nevynašla dokonalého lieku. Teraz minister vnútra Perezel zaslal veľavýznamný prípis drovi Fridrichovi Korányimu, jako ku predsedovi krajinskej zdravotníckej rady, v ktorom ho vyzval, aby podal predstrenie o tých spôsoboch, ktorými by sa v našich pomeroch najlepšie dalo aspoň len hatiť šírenie sa pľúcnych chorôb medzi ľuďmi. Professor Korányi už podal svoje predstrenie ku krajinskej zdravotníckej rade, ktorá návrhy predstretia teraz pojednáva.

Nevieme, kde nás smrť stihne. V abauj-tornanskej obci Királnyp dcéra tamojšieho obyvateľa Popoviča prechádzala sa so svojim sľubencom po zahrade a chcela pre neho odtrhnúť jeden ružový púčik. Keď však siahla po ňom, zpomedzi listov hodil sa na jej rameno had a uhryzol ju na ľavom ramene. Mladoženich rýchle strhol hada s ramena dievčata avšak privolaný lekár už nemohol pomôcť dievčatu, zomrelo.

Nič sa nepletie tak tence, čo by nevyšlo na slnce. Lanského roku počiatkom januára sa stalo, že z ruky Armina Weisza, sluhu jedného budapeštianskeho obchodu vytrhol práve vo dverách voľakto kapsu, v ktorej bolo 9230 zlatých a ušiel bez stopy. Teraz pri jednej krádeži v Mníchove chytili istého Fridricha Schneidera o ktorom vysvitlo, že on bol, ktorý Weisza obkradol. Schneider síce tají krádež, ale Weisz, ktorého hlavnomestská polícia poslala do Mníchova, rozhodne tvrdí, že je to ten zlodej, ktorý mu kapsu z ruky vytrhol. Z ukradených peňazí našlo sa ešte 8 tisíc zl.

Jako srbski sudcovia jedon druhého presvedčujú. V Oljeve po tieto dni pri pojednávaní jednej pravoty traja sudcovia nevedeli sa ohľadom výroku dohodnúť, z čoho povstala taká hádka medzi nimi, že sa v prí-

tomnosti žalobníkov, obžalovaných, týchto advokátov a poslúchajúceho obecnstva začali biť a zauškovať. Prítomní hajdúsi museli urobiť poriadok medzi nimi.

Malo dukátov. Cár Mikuláš II. z príležitosti svojho pobytu vo Viedni daroval 108 ruských dukátov na rozdelenie medzi mužstvo hudobného sboru a čestnej stotiny, ktorá stála na nádraží. Ponevác ale týchto 108 dukátov nestačilo, aby každý súčasťný vojak obdržal po jednom, bolo rozhodnuto, aby len 85 chlapov čestnej stotiny dostalo po dukáte. Zbývajúci 23 dukátov odovzdano bolo hudobnému sboru tak, že dvaja dostali po dukáte a ostatných 21 dukátov sa zmenilo a tak rozdelilo medzi 41 hudobníkov. Vec sa stala omylom, lebo oznámili cárovi o 20 chlapov menej.

Mačka ako rozširovatel' nemoci. Jeden lekársky časopis napomína svojich čitateľov, aby počas epidemie difteritísu veľmi opatrne zachodili s mačkami. V Bringtone v dobe poslednej epidemie všetky prípady onemocnenia na difteritísu udaly sa v uliciach Elm Grove a Soukove. Z tohoto možno uzatvárať, že príčinou boli miestne pomery. Odrastení práve tak ochorievali na nemoc, ako deti. Mlieko nemohlo byť príčinou nemoci, lebo bolo kupované z rozličných miest. Domy tiež zodpovedaly požiadavkám zdravotníctva. Ale v každom dome bola chorá mačka. Mačky kašľaly, trpely bolavosť pri prežieraní a veľmi schudly. Niektorí mysleli, že ich mačky sú otrávené. Mnoho mačiek zahynulo touto nemocou. Zdravotnícky úrad vyšetril a ustálil, že mačky preniesly difteriu na ľudí a napomenul obyvateľstvo, aby sa chránili chorých mačiek.

KU OBRÁZKU.

Rybári na brehu Tisy.

V každom kraji chudobný ľud inakším spôsobom vyhľadáva svoju výživu. Na pr. chudobní Trenčania idú po svete a predávajú plechové, porcellánové a sklenené výrobky fabrik, z Turca chodia murári stavať paloty do Pešte, lebo doma nenachodia zárobku. Zem vrchovatá a nemožno povedať že úrodná. Chudobní Dolnozemia, lebo veď i vo Viedni ľudia biedni, hovori poredadlo, sú predsa natoľko šťastliví, že sa nemusia v takom počte trápiť po svete za zárobkom, jako naši Horniaci. Obzvlášte chudobný ľud okolo brehov na ryby bohatej rieky Tisy nachodí pekný zárobok v rybárení. Okolo brehov rieky sú postavané rybárske koliby, v ktorých rybári bývajú a z

nich vychádzajú na lov rýb. I náš obrázok predstavuje rybársku kolibu na brehu rieky Tisy. Rybári opravujú svoju sieť, aby im koryst' neušla. V kotlíku pred kolibou smaží sa ryba v masti, najčastejšie to jedlo rybárov, ktorí hlavne len z rýb žijú, i čo sa týče pokrmu, i čo sa týče zárobku.

K OBVESELENIU.

Premyslel si.

Prvý sused: „Hrbatý ma prosil, aby mu požičal päť zlatých, čo mám robiť?“

Druhý sused: „To mu len požičaj už z osobnej láskavosti ku mne!“

Prvý sused: „Ako si to mám vysvetliť?“

Druhý sused: „Nuž tak, lebo ináčej príjde ku mne požičiavať.“

*

Vyznal pravdu.

A: Myslím, že sa Hrbatý veľmi musel zaliečať, že dostal tak bohatú dcéru za ženu.

B: Ah, povedal len pravdu.

A: A čo?

B: Že bez nej nemôže žiť.

ODKAZY REDAKCIE.

Ct. p. *Jozef O. v S.:* Obchodné firmy zo zásady neodporúčame vôbec nikomu.

Ct. p. *O. M. v B.:* Neobávajte sa ničoho. Za rozširovanie našich novín prijmite vďaka.

Ct. p. *I. P. v Ž.:* Prijde aj na vašu prácu rad.

Ct. p. *Ján. S. v O.:* Kto čertu slúži, čert ho vezme, hovori naše poredadlo. Preto len nechajte toho pána čertu slúžiť. Ten rozkatý zaiste nie vás ale toho, kto mu slúži — vezme.

Ct. p. *Ondrej. Z. v Č.:* Pišete nám, že ste to v žiadnom slovenskom časopise mimo nášho nečítali, žeby orgán ľudovej strany dával lacnejšie cestovné karty na pút tým, kto sa naň predplatí. Prečítajte si len posledné číslo „Kreštana“ aj tam nájdete, že lurdskí pútníci lacnejšie karty dostanú, keď sa predplatia na „Alkotmány.“ Nuž vidíte obchod s náboženskými citami pútníkov lurdských.

Budapeštianska bursa a úradným značením cien dňa 17. septembra.

Obilie	Jakošť dla hekt.	Za 100 kilogr.		Cenne papiere	Peniaze	Tovar	Cenne papiere	Peniaze	Tovar
		od	do						
Pšenica banátska	77-81	7.05	7.20	Štátny dlh.			Prvá uhor. poisť. spol.	4030-—	4050-—
peštianska	77-81	7.00	7.15	Uhorská zlatá renta 4%	122.50	123.70	Pešť. uh. kupec. b.	1170-—	1172-—
stolnobelebrádska	77-81	7.10	7.20	Uhorská korunová renta 4%	99.50	99.55	Pešť. prvá vlast. sporiteľňa	7760-—	7770-—
Raž (zito)	70-72	6.20	6.40	Uhorské regálové úpisy 4 1/2%	100.00	101.00	Salgó-tarjánska baňa na uhlie	605.00	605.00
Jacmen na krm.	60-62	4.10	4.40	Uhorské premiové úpisy	153.50	154.50	Záložné listy.		
na pátku	62-64	5.10	5.80	Uhorská tísko-segedínska požička 4%	138.00	139.00	Uhorského pozem. úverkového ústavu 5%	101.00	102.00
na várku	64-66	6.40	7.70	Uhorská žel. požička 4 1/2% v zl.	123.25	124.25	Uhorského úver. záložného ústavu 4 1/2%	100.50	101.00
Ovos	39-41	5.40	5.80	vývážkové úpisy 4%	103.25	104.00	Uh. úver. ústavu s premiou 4%	100.00	101.00
Kukutica	73	3.80	3.90	Spoločná požička v bel. peniazoch 4 1/2%	100.00	101.00	Peniaze.		
Prosca	—	—	—	Žreby.			Cisársky dukát	5.63	5.65
Repica	—	10.00	10.50	Spolku „Jó sziv“	2.90	3.20	Dvadsat-frankovník	9.53	9.55
Ľuteľinové semá, luc.	—	—	—	Uhorského „Červeného križá“	8.00	8.40	Nemecká ríšska marka	58.65	58.70
červené	—	—	—	Rakúskeho	18.00	18.20	Striebro	—	—
Svináká masť peštianska	—	54.00	55.00	Bazilika	6.00	6.30			
vidiecka	—	—	—						

Knihtlačiareň Viktora Hornyánszkého v Budapešti.